

Z kroniki Instytutu Zachodniego

Podróże prof. M. Sczanieckiego do Włoch. W dniu 26 kwietnia 1961, na zaproszenie *Associazione Italiana per i rapporti culturali con la Polonia* wicedyrektor Instytutu Zachodniego, prof. M. Sczaniecki, uczestniczył w Rzymie, w konferencji „okrągłego stołu”, zorganizowanej przez wyżej wymienione stowarzyszenie wraz z redakcją znanego rzymskiego tygodnika politycznego „Il Punto”. Konferencja nosiła tytuł „Polska i bezpieczeństwo Europy”. „Polonia e sicurezza europea”. Przy „okrągłym stole” zasiedli, obok prof. Sczanieckiego i red. Jana Zaborowskiego jako przedstawiciele Polski, przedstawiciele włoskiego świata politycznego reprezentujący różne włoskie stronnictwa polityczne — w liczbie 10 osób. Znaleźli się więc: przedstawiciel grupy parlamentarnej dc. (demokracji chrześcijańskiej), b. minister handlu Dino Del Bo; przedstawiciel partii liberalistów (PLI), redaktor liberalnego tygodnika „Tribuna”, Ferruccio Disnan; redaktor „Espresso” — Antonio Jerkow; przedstawiciel partii socjaldemokratycznej (PSDI), redaktor dziennika „Giustizia” — Flavio Orlandi; przedstawiciel partii socjalistycznej (PSI), prof. Paolo Vittorelli; szef grupy komunistycznej senatu, senator Umberto Terracini (PCI); przedstawiciel redakcji „Il Punto” i „Agenzia Diplomatica” Vittorio Marchetti. Konferencję przewodniczył redaktor tygodnika „Il Punto” — dr Vittorio Calef. Konferencja odbywała się publicznie, na sali *Ridotto del Teatro Eliseo* w obecności kilkuset osób, wśród których byli przedstawiciele wielu ambasad zagranicznych w Rzymie, liczni przedstawiciele prasy włoskiej, a także dziennikarze ze Stanów Zjednoczonych i Niemieckiej Republiki Federalnej.

Referat zagajający wygłosił prof. Sczaniecki omawiając na tle rozwoju historycznego aktualny stan stosunków polsko-niemieckich w związku z granicą

na Odrze i Nysie. Na tle referatu rozwinęła się bardzo ożywiona i nie pozbawiona kontrowersji dyskusja, w której zabierali głos wymienieni uczestnicy konferencji. Zarysowane różnice zdań między dyskutantami odnosiły się jednak jedynie do nadawania takiego czy innego znaczenia poszczególnym argumentom przemawiającym za uznaniem polskiego punktu widzenia. W każdym bowiem razie wszyscy uczestnicy dyskusji opowiedzieli się jednomyślnie za nienaruszalnością polskiej granicy zachodniej jako gwarancji pokoju nie tylko między Polską a Niemcami, lecz pokoju między wszystkimi narodami Europy.

Omawiana konferencja rzymska odbiła się głośnym echem w prasie włoskiej. W bardzo licznych dziennikach włoskich, reprezentujących różne kierunki polityczne, znalazły się obszernie sprawozdania z konferencji. Spotkała się też ona z oddźwiękiem na łamach prasy NRF (np. „Frankfurter Allgemeine Zeitung”).

W kilka dni po konferencji rzymskiej, w dn. 3 maja, prof. M. Sczaniecki i red. J. Zaborowski uczestniczyli w innej konferencji zorganizowanej w Mediolanie przez *Associazione Italiana per i rapporti culturali con la Polonia*. Konferencji pod hasłem: „Granica polsko-niemiecka i bezpieczeństwo europejskie” („Frontiera polacco-tedesca e sicurezza europea”) przewodniczył redaktor Vittorio Orilia z „Il Ciorno”. Po referacie prof. Sczanieckiego rozwinęła się dyskusja z udziałem zgromadzonej publiczności. W szeregu wypowiedziach (szczególnie znamienne głosy red. Luigi Fosatti, dr Alberto Pezzella i prof. Paolo Vittorelli), podobnie jak w Rzymie, wypowiedziano się za potrzebą utrzymania istniejącej granicy polsko-niemieckiej w interesie bezpieczeństwa całej Europy.

W czasie obu swych podróży do Włoch prof. Sczaniecki (w końcu maja

brał z ramienia Komitetu Nauk Prawnych PAN udział w międzynarodowym kongresie historyków prawa w Padwie) miał okazję do nawiązania licznych kontaktów naukowych z ramienia Instytutu Zachodniego z zainteresowanymi instytucjami naukowymi w całych Włoszech, do organizowania wymiany publikacji naukowych itp. W dniu 19 maja prof. Szczaniecki wygłosił w mediolańskim ISPI (*Instituto per gli Studi di Politica Internazionale*) wykład pt. „La situation ethnique et démographique aux confins polono — allemands”.

Pobyt doc. dr St. Zajchowskiej w NRD. W dn. od 3 VI do 13 VI br. doc. Zajchowska przebywała wraz z geografami warszawskimi w Niemieckiej Republice Demokratycznej. Wycieczka ta, zorganizowana na zasadzie wymiany między PTG a Niemieckim Towarzystwem Geograficznym, pozwoliła na zwiedzenie głównych ośrodków produkcji przemysłowej, jak okręg Bitterfelde, czy stocznia w Rostocku, oraz na zapoznanie się z najważniejszymi typami krajobrazowymi Niemiec Wschodnich, a w szczególności z Saską Szwajcarią, Pojezierzem Meklemburskim i Rugią. Zwiedzono następujące miasta: Drezno, Lipsk, Magdeburg, Schwerin, Rostock, Stralsund, Strelitz, Sassnitz, Greifswald, Neustrelitz i Berlin Wschodni. Doc. Zajchowska nawiązała kontakty naukowe z geograficznymi ośrodkami uniwersyteckimi w Dreznie, Lipsku, Greifswald i Berlinie.

Wizyty gości zagranicznych w IZ

Pod koniec maja br. odwiedzili IZ prof. Koroluk i prof. Miller, kierownicy Sekcji Niemcoznawczej w Instytucie *Słowiano-Wiedzenia* w Moskwie. W czasie wizyty radzieckich uczonych omówiono formy współpracy oraz wymianę wzajemną wydawnictw obydwóch instytutów.

W dn. 26--29 maja br. bawił w Poznaniu doc. Vaclav Žaček, kierownik Wydziału Historycznego w *Slovansky'm Ustav'ie* Czeskiej Akademii Nauk. Za-

poznał się on z działalnością naukową, a zwłaszcza z tematyką historyczną opracowywaną przez Instytut. Ustalono też stałą wymianę wydawnictw IZ ze *Slovansky'm Ustav'em* w Pradze.

*

W dn. 31 maja br. IZ odwiedzili prof. Johann Harder z Wuppertal oraz p. Paul Wolf z Düsseldorfu, członek zarządu Niemieckiego Towarzystwa Współpracy Kulturalnej i Gospodarczej z Polską (*Deutsche Gesellschaft für Kultur- und Wirtschaftsaustausch mit Polen*). Goście niemieccy wystąpili równocześnie jako przedstawiciele redakcji cennego miesięcznika ukazującego się od 3 lat w Monachium „Deutsch - polnische Hefte”. Odwiedzili oni szereg sekcji Instytutu, w szczególności sekcję socjologiczną, sekcję historyczną i sekcję dziejów okupacji hitlerowskiej w Polsce — interesując się zwłaszcza metodami gromadzenia przez nie dokumentacji naukowej.

*

W dn. 7 czerwca br. bawił w Instytucie Zachodnim ekonomista chiński prof. Czang-Ming-Jang z Pekinu. Prof. Czang wykładał przez 10 lat (do r. 1951) historię stosunków międzynarodowych na Uniwersytecie w Szanghaju. Obecnie jest pracownikiem naukowym Instytutu Stosunków Międzynarodowych w Pekinie, gdzie zajmuje się problematyką NATO, a zwłaszcza sprzecznościami znaczącymi się w łonie tej organizacji. W czasie swego pobytu w IZ prof. Czang zwiedził pracownie oraz odbył rozmowy z Dyrekcją i niektórymi pracownikami naukowymi. Wyraził on: 1) uznanie dla IZ jako placówki naukowej pogłębiającej znajomość zagadnień niemieckich i stosunków polsko-niemieckich, jak również ukazującej groźbę militarystki i imperiaлизму NRF dla pokoju europejskiego oraz 2) stanowcze poparcie dla stanowiska polskiego w sprawie granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej. Prof. Czangowi towarzyszył z ramienia PISM, jako tłumacz, mgr B. Zakrzewski, a z ramie-

nia Wydziału Nauki i Oświaty KW PZPR w Poznaniu ekonomista Aleksander Weiss.

W dn. od 17 do 19 czerwca bd. bawili w Poznaniu dwaj geografowie czechosłowaccy z Brna, pracownicy Instytutu Geografii Czechosłowackiej Akademii Nauk — dr J. Linhart i dr Z. Láznička. Geografowie ci, interesując się sprawami osadnictwa i demografii, zapoznali się w sekcji geograficznej i czechosłowackiej IZ z tą problematyką w odniesieniu do Ziemi Zachodnich. Goście zwiedzili również w towarzystwie doc. dr St. Zajchowskiej Poznań wraz z okolicą oraz XXX MTP.

W dn. od 29 VI do 1 VII br. przebywali w Poznaniu jako goście Instytutu Geografii PAN geografowie rosyjscy: prof. A. K. Timaszew i prof. A. A. Zasuchin z radzieckiej Akademii Nauk w Moskwie. Po zwiedzeniu miasta i okolicy oraz Instytutu Geograficznego UAM, goście rosyjscy złożyli wizytę w Instytucie Zachodnim. Doc. Zajchowska zorganizowała w Sekcji Geograficznej IZ konferencję, w której prócz pracowników Sekcji Geograficznej wzięli udział dr Nowak i mgr Gruchman z Sekcji Ekonomicznej.

Goście radzieccy żywo interesowali się pracami Instytutu Zachodniego tak w zakresie geografii, jak ekonomii, i to

zarówno pracami dotyczącymi Ziemi Zachodnich, jak i Niemiec, gdyż prof. Timaszew od kilku lat zajmuje się problematyką gospodarczą Polski, a prof. Zasuchin gospodarką Niemiec. Na konferencji przedyskutowano szereg interesujących problemów, po czym goście zwiedzili inne sekcje IZ., Archiwum Prasowe oraz Redakcję „Przeglądu Zachodniego”. W rezultacie tej wizyty wyrazili oni chęć utrzymania stałego kontaktu z Instytutem Zachodnim i nawiązania bliższej współpracy. Początkiem tego było ofiarowanie im przez Dyрекcję IZ szeregu wydawnictw książkowych i czasopism.

Konferencja naukowa. W dn. 22 czerwca 1961 r. odbyła się w Instytucie wspólna konferencja pracowników naukowych Sekcji Ekonomicznej i Socjologicznej pod przewodnictwem dyrektora IZ prof. G. Labudy przy współudziale kilku zaproszonych pracowników naukowych spoza Instytutu dla omówienia planu prac badawczo-naukowych na najbliższe lata. We wrześniu br. odbędzie się nowe zebranie, na którym omówione zostaną szczegółowe dyrektywy dla Sekcyj.

Wybór na członka rzeczywistego PAN
Prof. dr Kazimierz Piwarski, Prezes Kuratorium Instytutu Zachodniego, wybrany został członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk.

